

NARODNI DNEVNIK

Iskaja vsak dan opoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO:

SIMON GREGORČIČEVA ULICA STEV. 13.

TELEFON STEV. 552. e

UPRAVNIŠTVO: KONGRESNI TRG STEV. 2.

Kokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisnim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.663.

Ženeva.

Letošnje zasedanje Zveze narodov je najvažnejše med vsemi dosedanjimi in obeta za bodočnost uspehe, da se nehoti zdi, da so do sedaj prazni, dasi lepi statuti, dobili vase življensko moč. Vzrok vsega tega pa ni toliko sprejem Nemčije v Zvezo narodov, ampak način in milje tega sprejema.

Od vsega začetka je bilo jasno, da mora biti Nemčija prej ali slej sprejeta v Zvezo, kajti brez Nemčije, ki je igrala pred kratkim vodilno vlogo v svetovni politiki in bo kmalu zopet odločilna sila, ne more imeti društvo pravega pomena, kvečjemu bi bilo lahko neka antenta proti Nemčiji. Sprejem torej ni bil dvomljiv.

Slo je, le za način — in tukaj je bil ves pesimizem na mestu. Kdor se še spomni, da je pozdravil ob prihodu na mirovno konferenco v Versailles nemško mirovno delegacijo takratni ministrski predsednik Francije Clemenceau z besedami: »Dan strašnega obračuna je prišel...« se ni mogel ubraniti vtisa, da bo tudi tokrat prišlo do obojestranskih deklaracij med Nemčijo in Francijo, ki bodo polne mentalnih in drugih rezervacij in bodo segale nazaj do izbruha svetovne vojne in njenih vzrokov. O vsem tem niti besede. Že govor nemškega zunanjega ministra, ki je bil skrbno stiliziran preje v ministrskem svetu, je imel toplo noto in je kulminiral v kulturnem stavku, da vendar ni namen človeštva, da uporablja svoje najboljšje za uničenje svojega soseda. Briand pa je govoril tako, kakor mora govoriti zmagovalci proti premaganu, da ne ostane pri premaganu nobeno čustvo trpkosti in ponižanja. Potem pa je šel še dalje in obračunal s preteklostjo rekoč, da so si pridobili Nemci in Francozi dovolj lovork in pokazali dovolj heroizma na bojnih poljanah, zato naj tekmujejo od sedaj naprej na polju mirovne slave. In aplavz, ki sta ga doživela Nemec in Francoz, je precej zgovorna priča, da so tudi drugi udeleženci prožeti istih misli in želja.

Seveda se bo reklo: to je vse lepo in prav, ampak to sta šele Nemčija in Francija, kje so pa še druge države in vsi nerešeni problemi. Res je, to sta šele Nemčija in Francija, marsikaj še ni urejeno, ampak to, da sta se sporazumeli Nemčija in Francija, je veliko, mnogo več, kot se splošno misli. Kajti ne smemo si prikrivati, da sta bili Francija na eni in Nemčija na drugi strani tisti dve jedri, okoli katerih sta se potem tvorili obe vojni jedri, ki sta trčili skupaj l. 1914. Rusija in Anglija sta prišli le počasi in po mnogih peripetijah, med katerimi se je Italija že odcepila od ene skupine in priključila drugi. Ostale manjše države so se priključile sem ali tja, kakor jim je veljal interes ali jih je pognala sila. To se ne sme pozabiti.

Drugi bodo zopet rekli: to, kar govorijo sedaj državniki v Ženevi, velja od danes do jutri. Prišla bodo druga ministrstva, ki se bodo ozirala na želje in potrebe svojih narodov in držav, narodi in države pa ne živijo od lepih ciljev in še lepših napitnic. Države se hočejo razvijati in rasti in nič ne vprašajo, ali je to sosedu prav ali ne. Nekaj je v tem resnice, da se biologija ne da nategniti na paragrafe in pogodbe. Pomisliti pa je treba, da je mnogo te in podobne »biologije« ostanek iz predvojnih časov, ko je ta biologija ravno prav spadala v načrte vojnih hujskačev in živela samo tam in nikjer drugje. Če se n. pr. stoletja in stoletja vbija v glave prebivalcem države od otroških let, da so samo oni in edino oni dobri in kulturni in bogsigavedi kaj

Opozicija zahteva volitve.

IZJAVA ŠEFOV OPOZICIONALNIH STRANK.

Beograd, 15. septembra. Popoldne od 4. do 6. je bila seja načelnikov opozicije. Po tej seji je bil izdan komunike: Na današnji seji šefov opozicijskih strank so Ljuba Davidović, dr. Korošec, dr. Spaho in Joca Jovanović pretresali splošno situacijo v državi in konstatirali, da se težko stanje dan za dnevom slabša. Vlada je v skupščini in v javnosti dala mnogo obljub, a ni nobene izpolnila. Vlada ni nič sterilizirala, da bi se ublažila gospodarska kriza, ki vedno težje pritiska narod. O pobijanju korupcije se ne vodi računa, ampak se puste že ugotovljeni krivci brez odgovornosti. Tako se korupcija še dalje širi in se podkopavajo državni temelji ter se slabe državne finance in avtorite-

ta državnih oblasti. Brezzakonitost parlamentarnih uradnikov se nadaljuje v vedno večji meri.

Občinska samouprava se brezobzirno gazi. V Bosni, Sloveniji in Vojvodini so še vedno občinski komisariji. Vlada se odteguje odgovornosti pred narodno skupščino in odlaga njen sestanek prav do poslednjega roka. Šefi opozicijskih strank smatrajo, da sedanje težko stanje zahteva, da se takoj sestane narodna skupščina. Pa ako tudi ona ne bi bila sposobna, da državo izvleče iz krize, da jo reši korupcije in nezakonitosti, naj se da samemu narodu prilika, da na svojih volitvah poišče pot, da se država reši iz sedanjega zla.

Nove neverjetne kombinacije.

Beograd, 15. septembra. Politični krogi smatrajo današnje razmere za zelo zamotane. Trdi se, da je sedanje stanje provizorno in da bo prišlo v najkrajšem času do važnih izprememb. S tem se spravlja v zvezo tudi odhod Marka Trifkovića v Cavtat, kjer se bo sestal s Pašićem. Potovanje Uzunovića na Bled se tolmači v političnih krogih kot predznak večjih izprememb v politični situaciji. Pašićev krogi žele, da se Pašić povrne v vladu, kot predsednik. Za pomočnika v vladi naj bi vzel Marka Trifkovića ali Lazo Markovića. Istotako naj bi se povrnil na položaj ministra Stjepan Radić. Ta kombinacija ima največ izgleda in to tem bolj, ker bi prevzel ministrstvo notranjih del Nastas Petrović, ki bi vzdrževal intimne odnose z radićevci.

Druga manj verjetna kombinacija je

NENADEN ODHOD UZUNOVIĆA NA BLED.

Beograd, 15. septembra. Po avdienci Bože Maksimovića na Bledu in po njegovem povratku v Beograd se vrše pogoste konference med Božo Maksimovićem in Uzunovićem na eni strani in med Božo Maksimovićem in Vojo Marinkovićem na drugi strani. Te konference imajo tendenco za ustvaritev nove situacije. To dokazuje tudi odhod Uzunovića na Bled. Uzunović namerava še pred Pašićevim povratkom razčistiti situacijo. Uzunovića avdiencia ima strogo političen značaj.

PASIĆ PRISPEL V DUBROVNIK.

Dubrovnik, 15. septembra. Danes ob 7. in pol zjutraj je prispel semkaj s parobrodom »Kumanovo« Nikola Pašić. Na proti mu je prišel njegov zet Stjepan Radić.

MAKSIMOVIĆ SE POSVETUJE Z DR. NIKIĆEM.

Beograd, 15. septembra. Včeraj je po daljšem času konferiral Boža Maksimović z dr. Nikićem. Tej konferenci se pripisuje poseben značaj, ker je znano, da so bili ednošaji med obema napeti in celo prekinjeni.

še, vsi drugi narodi pa so barbari, nekulturni, itd. potem ni čudno če uspevajo take biologije in idilogije. Začnimo pa enkrat dopovedovati vsaj svojemu narodu, da ni on prav nič boljši od drugega, da nima prav nobene kulturne misije, ampak naj skrbi lepo sam zase — in vidi bomo, da se bo spremenilo marsikaj in da se nam ne bo več bati onih predvojnih »biologij« o potrebi krvavih konfliktov.

Arbiter.

ZVEZA BEOGRADA Z JADRANOM.

Beograd, 15. septembra. V ministrstvu za promet pretresa komisija treh načelnikov vse ponudbe, ki so dospele glede na trasiranje nove proge Beograd—Jadran. Štadij, v katerem je sedaj stvar, se da težko določiti. Izgleda, da se pretresajo poedine ponudbe tako, da je stvar šele v razvoju. Med ponudbami je najresnejša ponudba Petrinović - Armstrong, ki jo zastopa baron Rajačić. Da se ponudbe pravilno presodi, bo treba prepotovati celo traso. Ta pot je potrebna tudi zato, da se prouči možnost nekaterih postranskih železniških odcepih. Kakor se z druge strani trdi, je firma, ki je stavila konudbo, dobro upoznana s kraji, kjer naj bi tekla nova proga. Baron Rajačić je izjavil, da smatra za najrentabilnejšo in najboljšo progo Beograd—Split.

OMEJITEV UVOZA LUKSUZNIH PREDMETOV.

Beograd, 15. septembra. Danes izda minister trgovine in industrije komunike o štedenju, ki je bil sprejet v ministrskem svetu. V komunikeju so naštetih luksuzni predmeti, katerih uvoz je treba, če že ne zabraniti, pa vsaj v večji meri omejiti.

ZEMLJORADNIKI NEZADOVOLJNI Z ZVEZO Z NEMCI.

Beograd, 15. septembra. Akcija zemljoradnikov in Nemcev za skupen nastop zadeva na težkoče. Zlasti se opaža, da ljudje kar trumoma zapuščajo zemljoradniško stranko, ker nočejo sodelovati z Nemci. Ti ljudje so šli deloma med radikale in deloma med radićevce.

Zasedanje Zveze narodov.

Ženeva, 15. septembra. Včeraj popoldne je govoril na seji plenuma Lige narodov bolgarski zunanji minister Burov. V svojem govoru omenja incident pri Petriču, ki bi bil lahko izval težke zapletljaj. Povdaril je, da je dovolitev mednarodnega posojila za bolgarske begunce nujna potreba, ker bolgarska vlada za to nima sredstev. Bolgarska je Ligi narodov hvaležna in ima vanjo popolno zaupanje.

Za Burovim je povzel besedo rumunski zunanji minister Mitileneu, ki polaga največje nade na idejo miru, ki jo izvaja Liga narodov. Rumunska bo sklenila s svojimi sosedi arbitražne pogodbe.

ARBITRAŽNA POGODBA Z AVSTRIJO PARAFIRANA.

Ženeva, 14. septembra. (Izvirno.) Pogajanja med jugoslovansko in avstrijsko delegacijo za sklenitev arbitražne pogodbe med obema državama so ugodno končala in je bila včeraj arbitražna pogodba že parafirana. V najkrajšem času bo predložena pogodba v ratifikacijo. Avstrijski kancler dr. Ramek je po zaključnih pogajanjih odpotoval na Dunaj.

Pričela pa so se tudi že pogajanja s poljsko delegacijo za sklenitev prijateljskega pakta med Poljsko in našo državo. Pogajanja potekajo zelo ugodno in bodo v kratkem zaključena.

Kandidaturo Rumunske v Svet Zveze narodov podpira naša delegacija zelo krepko. Ravno tako podpira rumunsko kandidacijo tudi češkoslovaška delegacija. Sigurno je, da dobi Rumunija v imenu Male antante nestalno mesto v Svetu Zveze narodov.

General Avarescu in italijanski delegat Grandi sta odpotovala, da poročata svojim vladam o sklenitvi italijansko-rumunskega prijateljskega pakta.

Danes opoldne je bil banket novinarjev Male antante in Poljske. Banket je znova dokazal pristrane odnose med Male Antanto in Poljsko. — M. L.

SPORAZUM Z LASTNIKI PREMOGOVNIKOV.

Beograd, 15. septembra. Včeraj so bili predstavniki poedinih rudniških podjetij pri ministru za promet in mu predložili spomenico, s katero se sankcionira dosežen sporazum v aferi premoga.

BEOGRAJSKE OBČINSKE VOLITVE PRED DRŽAVNIM SVETOM.

Beograd, 15. septembra. Včeraj dopoldne se je razpravljalo v državnem svetu o pritožbi, ki so jo vložili radikali proti občinskim volitvam v Beogradu. Pretresalo se je vprašanje, ali je lahko član senata Žiko Arangjelović, državni svetnik in ali naj še nadalje ostane v senatu. To zahtevo so sprožili radikali. Ker so v kolegiju trije demokrati in dva radikala, je jasno, da bodo volitve, ako Arangjelović ostane, ali pa ako pride na njegovo mesto demokrat, potrjene. Ako pa pride mesto njega radikal v kolegij, bodo volitve razveljavljene.

ŠTEVILNE ARETACIJE V ITALIJI.

Rim, 15. septembra. Število aretiranih je 370. Izredna seja zbornice, na kateri se bo sprejel zakon o smrtni kazni, bo med 10. do 20. oktobrom. Ta zakon ne bo veljal samo za atentate, ampak tudi za poskuse atentatov in za vsa teroristična dejanja. Preiskava je že zaključena. So dokazi za to, da so atentat pripravili begunci v Marseilleu. Na čelu pokreta je bil bivši tajnik trgovske zbornice Messi.

Spectator:

Manjšine in Evropa.

Št. IIj, v početku septembra.

Deset minut severno od postaje stoji — sredi vinogradov in sadonosnikov — prijazen in vzoren dom zdravnika dr. Morocuttija, znanega prvoboritelja za pravice narodnih manjšin. Tja naju vodi prijateljem pot, da slišiva, kako misli ta političen idealist-samotar o sodobnih problemih Evrope.

Št. IIj je sam po sebi idila. Zlasti se da, ko zori po hribih mlado vino in ko se lovi v klopoteh razposajeni veter, pihajoč preko državne meje, ki se ga prav nič ne tiče.

Ko sva vstopila v hišo, ki diha iz vsakega kotička slog harmonične udobnosti, naju je z radostnim obrazom priskočil pozdravil sam gospodar. Izrazil germanški tip. Visoko čelo, jasne, modre oči človeka, ki neprestano misli in vendarle ni abstrakten »Grübler«. Nobene geste, nič patosa; vse je v popolni skladnosti. Besede mu potekajo odločno; skotno vsaka je odlomek aforizma. Skupno pa zvenijo v ritmu hrepenenja po idealu človečanskega miru. Je Nemec in se navdušuje za Dostojevskega in Masaryka. Romain Rolland in Tolstoj sta vira, iz katerih črpa novih moči za Sizifovo delo mednarodnega pomirjenja. Tip Evropejca. V njegovih žilah se pretakajo elementi treh velikih plemen. Nemški idealizem v zmislu Herdera, Goethea in Humboldta ga usposablja za razumevanje slovanske mentalnosti. Zlasti ne more dovolj preceniti ruskega duha. Politika dela F. M. Dostojevskega so mu katekizem, ki ga priporoča svojim prijateljem rodi boljše razumevanje sedanjosti.

V njegovi delavnici so omare, polne knjig, ki jih ljubi in študira in jim zvišuje število. Tu je mnogo: medicina, filozofija, znanost, beletristika. Zastopani so Francozi, Angleži, Rusi in Nemci in ameriški utilitaristi. Krasne knjige. Bernard Shaw, Prentice Mulford, Wells, Kipling, France, Bergson itd. In Tolstoj, Tagore, Spengler. Na stenah maske in slike: Tolstoj, Dante, Beethoven, Nietzsche, Goethe in Darwin.

Razgovarjali smo se o Ženevi, o helvetizmu, o znanjih, ki jih je srečaval in o Masaryku ter o marksizmu. O krizi svetovnega nazora in o fašizmu. Mož se je nekoliko zamislil in je razkladal svoje ideje takole:

»Imam vtis, da je ideja o sporazumu med narodi živa. Ta živa volja pa ni le platonične in teoretične vrednosti; to je volja za dejansko pomoč in praktično ter pozitivno sodelovanje. Samo dva primera: Dr. Wilian se je v zadevi, ki me je osebno bolelo zadela, postavil z vso svojo osebnostjo ob mojo stran in mi ni prožil roke zgolj kot politik, temveč kot čuteč človek. Z istimi čutili so se za mene zavzeli voditelji češkoslovaških, madžarskih, poljskih in nemških lig Društva narodov.

Se bolj pa se mi je utrdila zavest o evropskem solidarizmu, ko so se na kongresu Mednarodne mirovne zveze (International Fellowship of Reconciliation) v Oberammergau zavzeli za tezo moje pacifistične manjšinske politike tako Francozi, Belgijci, Poljaki, Nemci in Švedi. To mi ostane v trajnem spominu: Otlet (Bruxelles) in Harald Halm, učenec Brantinga, sta vstala pred velikim forumom, da branita mirovno tezo.

Mukoma se prelivajo narodi — je nadaljeval dr. Morocutti nekam zamisljen — do spoznanja, da ne more biti miru in občestva, če nacionalni drobci ne užijajo popolne kulture in svobode državljanske enakopravnosti. Med narodi ne more biti ekskluzivno, izolirane svobode. Ustvarjajoča svoboda se more dvigati edinole iz častne, enakopravne skupnosti z drugo nacionalno osebnostjo. Tu prihajamo k jedru problema evropske politike, kultura in gospodarstva. Namreč: organska sinteza, sestavljena iz osebnosti in občestva. Cilj in šablona: zacija in nivelizacija na podlagi breznačelnega kosmopolitizma in breznačelnega internacionalizma ali, če hočete, neodgovorne demokracije. Cilj je vzgoja človečanskih in narodnih osebnosti, ki so živ in plemeniti izraz svojega lastnega in narodnega bistva. Kakor se v privatnem življenju breznačajne ne morejo medseboj sporazumeti, tako tudi v življenju narodov ni mogoče sporazumevanje med nesvobodnimi in zabrisanimi narodnimi deli. Osebnost in individualnost ne pomenjata egoizem; to ni izizvalno ogledovanje samega sebe v zrcalu narodne osebnosti. Individualnost posameznika kakor tudi nacije se poraja iz razumevanja za bližnjega ter iz živga, izmenjavalnega učinkovanja v razmerju do bližnjega.

Vsi konflikti se porajajo iz antagonizma med individuumom in občestvom. Prenešeno v političen pomen besede, je to problem avtonomije in federalizma. Pomirjenje Evrope je mogoče le potom federalizacije avtonomnih narodov. Tragika evropskih manjšin je v tem, da so heteronomne in ne avtonomne. Ne samo, da ni politično, tudi nekulturo je, če se hoče zabrisati in asimilirati individualnost te ali one narodnosti. Kajti: asimilatorične tendence so vedno le izraz lastne bojazni in pomanjkanje lastne občestvene individualnosti. Močna individualnost se veseli močne tuje narodne individualnosti v okvirju skupnega organskega življenja. Le slabič se veseli slabiča!

Po tej logiki smatram fašizem za izraz prekompenzirane slabosti. Dokler bo 37 milijonov Italijanov uničevalo obstoje 500.000 Slovencev in Hrvatov ter 250.000 Nemcev, bo laški narod vedno dokumentiral svojo slabost. Gibalo fašizma je nesigurnost. Toda napredek zadnjih let je vsekakor lep, ker se polagoma vračamo k spoštovanju individualnosti. Spoštovanje osebnosti in zaščita individualnega življenja: to je zmišisel resničnega občestva in životvornega socializma. Na taki podlagi je zgrajen zmišisel evropeizma.

Pacifikacija Evrope je mogoča le potom narodne individualizacije in paralelne federalizacije. S te pojmovne perspektive se nam razodeva kriza demokracije. Obe krizi se pojavljata v antagonizmu med stranko in nestrankarskim občestvom. Stranke se danes niso izraz popolnih skupinskih osebnosti; one so večinoma tvorbe mediokritetnih in egoističnih drobcev (Splitterwesen). Kriza parlamentarizma bo končana, ko se bodo stranke izkristalizirale v odgovorne in individualne enote. Zato pa morajo priti na vodstvo Evrope ne morda inferiorni predstavniki mediokritete, marveč močne, ustvarjajoče in harmonično oblikovane osebnosti, ki bodo dale stranki, razredu, narodu in državi višje obilježje. Evrope pa ne bo odrešil megalomanski tip povojnega diktatorja, temveč plemeniti in discipliniran človek, ki ne bo spoštoval samo sebe in svoje moči, temveč tudi slabotnega bližnjega.

Pacifikacija Evrope je mogoča le potom narodne individualizacije in paralelne federalizacije. S te pojmovne perspektive se nam razodeva kriza demokracije. Obe krizi se pojavljata v antagonizmu med stranko in nestrankarskim občestvom. Stranke se danes niso izraz popolnih skupinskih osebnosti; one so večinoma tvorbe mediokritetnih in egoističnih drobcev (Splitterwesen). Kriza parlamentarizma bo končana, ko se bodo stranke izkristalizirale v odgovorne in individualne enote. Zato pa morajo priti na vodstvo Evrope ne morda inferiorni predstavniki mediokritete, marveč močne, ustvarjajoče in harmonično oblikovane osebnosti, ki bodo dale stranki, razredu, narodu in državi višje obilježje. Evrope pa ne bo odrešil megalomanski tip povojnega diktatorja, temveč plemeniti in discipliniran človek, ki ne bo spoštoval samo sebe in svoje moči, temveč tudi slabotnega bližnjega.

Kake dobičke dela TPD.

Zastopniki delavcev, ki so intervenirali pri vladi, da ne dovoli znižanja cene premoga na račun delavskih plač, so podali zanimive izjave o dobičkih, ki jih dela TPD. V svoji vlogi na ministrstvo pravijo med drugim:

Leta 1924 je znašala produkcija pri TPD 1.560.000 ton premoga, ki je bil vreden 431.642.450 Din

Vsi stroški so znašali 199.670.612 Din in je znašal kosmat dobiček torej 231 milijonov 371.837 Din. Davka je plačala TPD 16 milijonov in je znašal torej njen čisti dobiček za 1. 1924 okoli 215 milijonov dinarjev.

L. 1925 se je zmanjšala produkcija premoga za 41.760 ton v vrednosti 11 milj. 636.000 Din. Ker je ostala cena

premogu ista in se je vodil obrat v istem obsegu, se je zmanjšal čisti dobiček TPD za 11.636.000 in je znašal za 1. 1925 torej okoli 200 milijonov.

Se bolj ugodna bilanca se obeta TPD za leto 1926, ker je bilo reduciranih 2700 delavcev in so se s tem upravni stroški zmanjšali. Vseled akordnega dela pa se je kljub redukciji produkcija povečala in se vsled tega poveča dobiček TPD za 20.4% ali za eno petino.

Te številke torej jasno dokazujejo, da more TPD znižati ceno premoga in da ji vsled tega prav nič ni treba znižati plače rudarjev ali pa povečati delovno dobo. Če pa so seveda merodajni samo ozir do tujih delničarjev in do ravnateljev, potem bo naš rudar še večji revež, kakor je bil. Bila bi pa to tako nezasi-

šana stvar, da si ne moremo misliti, da bi se zgodila.

Pripominjamo samo še, da piše tudi »Der öst. Volkswirt«, da so bile cene trbovelskega premoga pretirane. Že samo to dejstvo, da je TPD sama ponudila 10 odstotno znižanje cen premoga, dokazuje po mnenju te ugledne revije, da so bile cene vsaj za 10% od 1. 1924 dalje previsoke.

Zato tem bolj pričakujemo, da bo vlada storila svojo dolžnost in ne samo ščitila fiskalne interese, temveč tudi one slovenskega rudarja in konsumenta!

Politične vesti.

= Minister Pucelj o Demokratski zajednici. O fuziji muslimanske stranke z Davidovičevco je izjavil minister Pucelj tole: »Morem fuzijo samo pozdraviti. V trenutku, ko je dr. Spahović spoznal, da je prenehalo biti versko stališče podloga za politične stranke, se nadejam, da tudi Slovenci ne bodo dolgo drugega prepričanja. Tem bolj pa sem zadovoljen s fuzijo, ker sem bil vedno proti strankarstvu na verski podlagi. V tem oziru je storjen važen korak. Ko pa bom videl, kakšno politiko bo vodila nova zajednica, tedaj bo tudi mogoče kaj več reči o njej. Verujem pa, da bo njih politika bolj realna, ker so sedaj spoznali svojo napako.«

= Bosanski radikali o novi zajednici. Slično ko minister Pucelj sodbijo o Demokratski zajednici bosanski radikali, ki so izjavili: »Mi bosanski radikali smo od nekdanj pobjali organizacijo bosanskih muslimanov na verski podlagi, ker je vsled tega nastala izolacija med državljani iste krvi in jezika, vsled česar je trpela država škodo. Sporazum demokratov in muslimanov je korak naprej v političnem napredku ne samo muslimanov, temveč vse Bosne in Hercegovine.

= Po izjavi Pašićevega zeta Stjepana Račića bo Pašić šele 18. t. m. prišel v Caviat.

= Med vlado in med člani Narodne banke je prišlo do hudega spora glede na imenovanje novega guvernerja, ki naj bi se v najkrajšem času izbral. Vlada je označila kot svojega kandidata pomočnika zunanega ministra Jovana Markovića, med tem ko Narodna banka izključuje njegovo kandidacijo. Kakor se doznavajo, je neki ugledni bankir iz opozicije, ki ima večino v Narodni banki, odpoval na Bled h kralju poprosit ga, da intervenira pri rešitvi tega važnega vprašanja.

= Opozicija se zbira. V četrtek bo v Beogradu važna seja širšega opozicijskega bloka, na katero so razen šefov povabljeni tudi vsi odličnejši člani. Razen o delu v narodni skupščini, se bo na seji razpravljalo tudi o predlogih za ustvaritev kake nove politične kombinacije, eventualno tudi nove vlade.

= Odškodnina črnogorski vladarski rodbini. Vlada bo v najkrajšem času likvidirala vprašanje odškodnine članom bivše črnogorske dinastije Petrovičev, ki se nahajajo na francoski rivierji in težko čakajo rešitve svojega neugodnega gmotnega položaja. Vlada je na željo krone po dr. Srskiću pripravila zakonski predlog, s katerim se bo osigural gmotni obstanek dinastije Petrovičev. Zakonski predlog bo predložen kralju na odobrenje, potem pa pride pred narodno skupščino.

= Boj za nestalna mesta v Svetu Zveze narodov. Komisija za reorganizacijo Sveta Zveze narodov je končala svoje delo in pričel se je boj držav za nestalne sedeže v Svetu Zveze narodov. Po načrtu komisije bo 9 nestalnih mest, od katerih vsako leto troje mest izpade. Zato bi se volilo letos tri člane Sveta za dobo enega leta, tri za dobo dveh in tri za dobo treh let. Za eno leto bi se izvolila Belgija, Švedska in Urugvaj, države, ki so že v Svetu, da se varuje kontinuiteta. Na dve leti bi bile izvoljene: Rumunija (kot zastopnica Male antante), Holandska in Kolumbija (ali ena druga južno-ameriška država). Na tri leta pa Poljska, Kitajska in Chile. Pravica zopetne izvolitve bi se priznala edino Poljski in Chile.

= Anglija zapuša Horthyja. Naj so se go-dile na Madjarskem še tako hude reči, naj so se ponarjali bankovci ali ubijali nasprotniki vlade, angleško javno mnenje je kljub vsemu podpiralo in zagovarjalo Horthyjev režim. Anglija je videla pač v Horthyju samo zaveznika proti sovjetom in proti francoskim aspiracijam v Srednjevzhodni Evropi, kakor imenujejo Angleži vse dežele med baltičkim in Egejskim morjem. Zato pa so tudi vse angleške stranke solidarno, konservativna ravno tako kot delavska, branile Horthyja. Ravno tako je bilo tudi vse angleško časopisje na strani Horthyja in celo »Manchester Guardian«, ki ga ne brez vzroka imenujejo vest Anglije, je podpiral režim madjarske gospode. V zadnjem času pa se je to izpremenilo in v »Manchester Guardianu« je izšel članek, v katerem se ostro napadajo madjarski gospodski mogotci. Tisoč let je že ta gospoda v zvezi z zapadom in mogla je izkoristiti vse prednosti, ki jih nudi plemstvo in premoženje, da bi si mogli popolnoma prisvojiti zapadno kulturo. Kljub temu pa so se zelo malo naučili in menda še danes niso pozabili, da so prišli iz step v Evropo. — Krepka sodba in nobenega dvoma ni, da ne bo glas »angleške vest« ostal brez odmeva. Ali je mar zaradi tega zabrenkal Horthy na prijateljske strune in govoril prijazno o Jugoslaviji, ki jo sovraži?

= Pred uvedbo smrtnih kazni v Italiji. Črni kruh in vislice, to so simboli fašistovske nesposobnosti. Niso znali rešiti gospodarske krize, niso znali odpraviti nezadovoljnosti prebivalstva in ker so vzeli prebivalstvu prav vse državljanske svoboščine, so se pričeli atentati. Te hoče sedaj Mussolini zatreti z uvedbo smrtnih kazni. Mesto, da bi nastopil proti vzrokom slabih razmer, nastopa proti posledicam. Narobe početje, ki ne more ro-

diti uspeha. Sicer pa se vidi iz drugih dežel, da smrtna kazen atentatorjev še nikdar ni uplašila in nikjer ni bilo toliko atentatov, ko v carski Rusiji, kjer se je naravnost mojstrsko obeležalo ljudi. Pač pa ne poznajo demokratske države atentatov, pa čeprav je v njih smrtna kazen še vedno v rabi. Na Angleskem ni nikoli nobenih atentatov in ravno tako jih ne poznajo nordijske države, ker se pač v vseh teh državah vlada tako, da se ne spravlja državljani v obup, ker samo obup je oče atentatov. Tega pa seveda g. Mussolini ne more upoštevati, ker bi bilo takoj konec njegove slave, če bi prenehal z nasiljem. Zato pa je tudi v večni nevarnosti, da bo nasilno prestrizana njegova življenska pot, pa naj se še tako tolaži, da mu je mirna smrt prorokovana. Ta prorokba je prav toliko vredna ko vse fašistovske obljube, ki so končale s črnim kruhom in vešali.

= »Zmaga« španskega diktatorja. Gospod Primo-de Rivera je iznašel nove vrste parlamentarizma in je nanj tudi zelo ponosen. Nobenega dvoma ni, da je tudi ta ponos nad vse originalen. V sledečem obstoji parlamentarizem Primo de Riveri. Kadar čuti vlada, da izgublja tla med ljudstvom, priredi plebiscit. Ljudstvo naj izreče, če zaupa vladi ali ne. Nato odidejo žandari po hišah in pobirajo podpise za vlado ter zapirajo one, ki so proti vladi. (Ni namreč samo originalna misel g. Primo de Riveri, ampak originalno si je izmislil tudi njeno izvedbo.) Ko na ta način ljudstvo izglasuje zaupanje vladi, je ta rehabilitirana in ljudstvo je opravilo svojo dolžnost. Tako razglasa g. Primo de Rivera brez vseh ovinkov, da so volilci samo glasovalni aparat vlade. Pod takimi okolnostmi se je izvršil tudi plebiscit na Španskem in naravnost je zabavno čitati, ko so vsi analfabeti po španskih vaseh podpisovali zaupnico Primo de Riveri. V Madridu, kjer je najmanj analfabetov, pa je po čudnem naključju dobil g. Primo de Rivera tudi najmanj glasov. — Res originalen je parlamentarizem g. Primo de Riveri, ker obstoji samo v tem, da izreka vladi zaupnico. Ampak tudi v tem je ena dobra stvar. Zakaj ko morajo ljudje glasovati za vlado, se nehoti tudi vprašajo, zakaj morajo glasovati in tedaj skoraj spoznajo, da ni nekaj v redu. In ne bo dolgo, ko bodo tudi analfabeti spoznali, da je vendar bolje, če ne izrekajo samo zaupnico vladi, temveč če imajo pravico izreči tudi nezaupnico. Tako bo tudi Primo de Riverov »parlamentarizem« ugledil pot prave-mu parlamentarizmu.

= Španski demokrti za Zvezo narodov. Znani španski pisatelj Blasco Ibanez, ki živi kot begunec v Parizu, je poslal predsedniku zborovanja Zveze narodov, dr. Ninčiću, brzojavko, v kateri pravi: Kot zastopnik španskega javnega mnenja imam čast v času, ko je španski tisk s cenzuro uklenjen in ko ne more javno izreči svojih simpatij za Zvezo narodov, pred vsem svetom izjaviti, da bo prva skrb vsem Španije, kakor hitro bo vrgel španski narod sedanjo diktacijo, da zopet zasede svoje mesto v Zvezi narodov.

= Položaj na Kitajskem vedno slabši. Na reki Jangakijang je sedaj že 17 bojnih ladij zaveznikov. Angleške in ameriške bojne ladje so prišle že v boj s Kitajci. Francoske kolonije ščitijo francoske bojne ladje, ki so pa strogo nevtralne. Angleži, ki živijo na Kitajskem, zahtevajo, da poseže Anglija še bolj aktivno v kitajske dogodke, toda dosedaj je angleška vlada njih zahteve odločno odbila.

Kratke vesti.

Pritožba radikalov proti beograjskim volitvam bo, kakor se poroča iz Beograda, odbila.

Atentator na Mussolinija se piše Gino Luzzetti in je živel od februarja dalje v Rimu. Njegove prve izpovedbe so bile lažnive.

Kongresa slovanskih zdravnikov v Beogradu se udeležijo tudi bolgarska deputacija z zdravnikom dr. Hovom na čelu.

Pri bombardiranju mesta Vanzen s strani Angležev je bilo 2000 Kitajcev ubitih in ranjenih.

Proračun Zveze narodov znaša za prihodnje leto 24.650.097 švic. frankov, to je za 1.700.000 švic. frankov več ko lansko leto.

Kdo hoče pod Hrvatsko?

Pri zadnjem Koroščevem shodu v Murski Soboti, kjer je narod Slovenske krajine svečano manifestiral za Slovenijo in proti priključitvi k Hrvatski, smo med demonstranti opazili večinoma hlapce murskosoboških židov in nekatere druge plačance zainteresiranih veleposestev dolnjega Prekmurja. Tem ubogim drugače slabo plačanim param so njih židovski gospodarji naložili v točnimi navodili, kako se naj ustmeno in po potrebi tudi fizično udelejujejo pri protestiranju. Dobro razumevamo, da tem ljudskim osrečevalcem nič kaj ne diši slovenska uprava, ne slovenska pridnost in delo, ki jih v efektu nadkrijuje kljub vsem trgovskim zmožnostim. Vleče jih tja doli v Varaždin, v Zagreb, v Čakovce, ker tam imajo mnogo svojih ljudi, svojo žlahto, s katero je tako prijetno delati in ker ima hrvatska uprava pač več smisla za njih mentaliteto. Da, sedaj razumemo. Ampak naj si ne domišljajo, da bodo Slovincem vzrastli preko glav. Mogoče bi bilo umestno in koristneje za naše krivonose sodržavljane, da so tudi v tem slučaju bolj preračunljivi, kakor sicer navadno so.

Storite čim preje svojo volilno dolžnost!

vovoi; to pa kljub temu, da so esdeesarski
agitatorji — od uradnika in učitelja do pro-
voznika piva — z vso vnemo na delu!

Tako ne sme dalje. — Apel na vlado.

Na Dunaju, 10. sept.

Letos so naredili naši izvozniki po lastni krivdi ogromne škode sebi — in

Bivši prosvetni minister dr. Korosec je hotel Koliker toliko ustreči upravičnim pritožbam kmetskih občin ni nekoli-ko omiliti naredbo o preložitvi šolskih počitnic. Zato je poblastil prosvetnega inšpektorja, da na izrečno prošnjo kraj-nih šolskih svetov dovoli prekinitve pu-ka na podeželskih šolah ob najnujnej-šem delu za nadaljnih sedem dni. Jas-no pa je, da se s to elajšavo kmetom ni mnogo pomagalo, ker rabijo doma pred-vsem starejšo deco, to pa za vso dobo jesenskih del, dočim mlajšo deco pogre-šajo lažje doma. Dokler so upeljane po-letne počitnice, bi se zato najbolj ustre-glo našim kmetovalcem, ako se veljav-nost takozvanih poletnih cprostitutev raz-

Ker pa naši ljudje nočejo postati pametni sami, — naj jih k temu prisilijo oblasti.

A. G.

A. G.

LJUBLJANSKA POROTA.

Ōsemnajstletni ropar.

Po izvajanjih drž. pravdnika **Lavrenčaka** je stavil senat, obstoječ iz v. s. s. **Mladica**, s. s. dr. Golje in sodnika Kudnika porotnikom eden na vprašanje o poizkušnem ropu, na katero so porotniki soglasno odgovorili z »da«. Senat je nato obsodil Bekšiča na tri leta težke ječe.

Oprošćena požigalka.

Porotniki so na prvo vprašanje odgovorili z 8 glasovi ne, s 4 da. Drugo vprašanje je od padlo. Senat je nato obtoženko oprostil.

Sport.

Kanal devetičtve preplavan. Svetovni rekord Nemca Verckötterja ni obstajal niti 11 dni in že se je znašel Francoz, Michel po imenu, ki je prekosil Nemca za cele 1 in pol ure. Michel je startal v četrtek zvečer ob 20.32 pri rtu Griz Neza in pristal v petek ob 7.38 zjutraj na angleški obali v zalivu sv. Margarete. Michel je znan francoski plavalec in je že večkrat poskusil preplavati Kanal, toda šele sedaj se mu je poskus posrečil. Doseženi čas je sicer naravnost fenomenalen, toda če primerjamo kvaliteto dosedanjih kanalskih zmagovalcev med seboj, pridemo do zaključka, da bo pravilno izvežban športni plavalec na vsak način dosegel boljši čas kakor takozvani plavalni turisti. G. Ederle, ki ima nekaj svetovnih rekordov v prostem stilu, je pri-

Evropska mejststva v rokoborbi, ki so se izvajevala v Rigi, so prinesla Nemcem dva mejststva naslova in zmago v skupni klasifikaciji. Placement v posameznih kategorijah je bil sledeči: Bantamteža: 1. Hansson (Švedska), 2. Reiber (Nemčija), 3. Magyar (Ogrska). — Peresna teža: 1. Vally (Estonska), 2. Malmberg (Švedska), 3. Steineig (Nemčija). — Lahka teža: 1. Petterson (Švedska), 2. Kapps (Estonska), 3. Matura (Ogrska). — Srednja teža: 1. Jakobson (Danska), 2. Bräun (Nemčija), 3. Papp (Ogrska). — Polutežka teža: 1. Rupp (Nemčija), 2. Leo (Estonska), 3. Szabo (Češkoslovaška). — Težka teža: 1. Gehring (Nemčija), 2. Urban (Čehosl.), 3. Richthoff (Švedska). — Klaseмент po deželah: 1. Nemčija z 11 točkami, 2. Švedska z 9. točkami, 3. Estonska s 7 točkami, 4. Ogrska.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA,
dne 14. septembra 1926.

BORZE

Curih, dne 14. septembra. Beograd 9.1425
Newyork 517.50, London 25.12, Pariz 14.70
Praga 15.33, Milan 18.50, Berlin 123.225, Du
naj 73.0375, Bukarešta 2.60, Sofija 3.75.

Primorsko.

USODA »NARODNIH DOMOV« V TRSTU.

Odprava zadnjih ostankov slovenskih srednjih šol. Kakor smo pred kratkim v daljšem članku že poročali, se bodo z začetkom novega šolskega leta odpravili zadnji ostanki slovenskih srednjih šol, to je nižji oddelki tehničnega zavoda v Vidmu in zadnja dva letnika učiteljsišča v Tolminu. Sedaj je na učni minister Fedele že izdal tozadevni odlok.

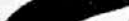
Zaplemba listov. Številka 86. »Maleda li-
sta« od 3. septembra je bila zaplenjena radi
članka »O naših železničarjih«, katerega je
pisal in podpisal poslanec dr. Besednjak. To-
zadevni odlok pravi, da je članek prikrita
ostra kritika o naredbah javne uprave in da
vsebuje pristranske sodbe in ocene, ki bi
mogle razburiti duhove do nevarnosti za jav-
ni red. Isti članek je bil zaplenjen tudi v
»Goriški Straži« od 2. septembra t. l.

To in ono.

ČLOVEK NAJSTREJŠI SESALEC.

Te dni se je vršil v Salzburgu mednarodni antropološki kongres. Na tem kongresu je vzbudilo veliko pozornost predavanje kustosa patološkega muzeja na berlinski univerzi prof. Maksa Westenhöfera, da je človek najstarejši sesalec, dočim se je doslej v obče trdilo, da je opica starejša oblika, kar izraža laik v stavku »človek izvira od opice« (Seveda, znanstveno pravilno formulirano bi se moralo reči, da utegneta imeti človek in opica skupne prednike, da pa je opica starejša oblika).

Westenhöferjeva trditev je izzvala izred-

no živahno diskusijo, tako da je predlagal Westenhöfer končno, da naj se debata nadaljuje na prihodnjem kongresu.

Westenhöfer je izvajal svojo tezo raz stališče patologije. Ugotovil je bil namreč, da ostanejo ohranjeni razven številnih že znanih primitivnih znakov človeka tudi številni primitivni znaki v morfologiji njegovih notranjih organov. Westenhöfer imenuje ohranitev teh atavističnih znakov »progonizme«. K temu spadajo na pr. ljakasti nastavek slepega črevesa, krpaste ledvice, zareze v vrani in tvorba postranske vrstice itd. Ker se najdejo nekatere od teh posebnosti tudi pri vodnih sesalcih, smemo po Westenhöferjevemu mnenju domnevati, da je nadaljni razvoj, konsolidiranje teh organov preprečilo življenje v vodi, vsled česar smemo domnevati, da je živel tudi človek nekoč v vodi. Posebno važno je, da takih krpastih tvorbi ni najti pri eni vrsti opice, vsled česar bi bilo mogoče smatrati, da se nahaja opica v poznejši fazi razvoja kot človek.

Ta opazovanja so dala Westenhöferju povod za preiskave človeške brade in noge, ker sta tako brada, kot noga tako specifično človeški tvorbi, da se lahko domneva, da bi se dala ugotoviti iz njiju izvora točka v vrsti vreteničarjev, iz katere izhaja človek. Na podlagi številnih slik je dokazal Westenhöfer da je današnja oblika brade posledica specifične pozicije in funkcije človeškega zobov-

ja (orthodentia in škarji ugriz) in da bi jo bilo mogoče lokalizirati na podlagi tega v vrsti vreteničarjev v zvezi z gotovimi reptilijami. Človeško zobovje je ohranilo svojo primitivno posebnost. Zobovje je ohranilo svoje sesalce oddaljili mnogo dalje. Močni razvoj čeljusti in gotovih mišic (smrčka) skoraj vseh sesalcev stoji v nasprotnem razmerju k razvoju možganov. Velik dotok krvi, ki ga je zahteval razvoj smrčka, je moral uplivati kvarno na dotok krvi k možganom. S tem je preprečil nadaljni razvoj možganov. Pri človeku opazujemo ravno nasprotno stanje. Zanimivo je dejstvo, da so mladiči človeka najbolj podobni hopci, posebno mladič šimpanza bolj podobni človeku, kot svojim starišem. Z ozirom na to trdi Westenhöfer sklicujoč se na biogenetični princip Hückelov, da so bili predniki opice človeku podobna bitja, vsled česar je bilo treba stavek: »Človek izvira iz opice« obrniti in reči: »Opica izvira od človeka«.

Na ta način skuša utemeljiti prof. Maks Westenhöfer svojo hipotezo na podlagi karakterističnih znakov pete, svoda noge in skočnice ter pride do zaključka, da so se razvile vse druge vrste živalstva šele pozneje. Steznik samo še za moške. Steznikom je za ženske odzvonilo — sedaj utegnejo postati moderni za moške. V izložbah pariških ulic »Rue de la Paix«, »Rue de Rivoli« in drugih

prometnih ulicah Pariza je videti vedno več takih steznikov. Stezniki se eksportirajo tudi v vedno večji meri v druge države, posebno v Ameriko. — Bog daj norcem pamet!

HISTORIČNE ANEKDOTE.

Bilo je v začetku preteklega stoletja na Pruskem. Nedolžen časopis je predložil cenzorju prav tako nedolžno novelo, ki se je pričela z besedami: »Kr. pošta je pasirala zvečer ob 9. ulico Friderika Velikega. Na vogalu Leipziške ulice se je prevrnila itd. Cenzor je zanimivi uvod črtal, češ da involvira nezasišano zalitev pošne uprave in njenege velezaslužnega pruskega generalnega poštarja v. Naglerja.

Isti cenzor je prepovedal tudi objavo neke šarade, katere rešitev se je glasila »komornik, zakaj — visoke dvorne šarže ne smejo biti predmet šarad.«

Schopenhauer je obdvoval v Frankfurtu v neki gostilni pri isti mizi z večjo družbo oficirjev. Večinoma je molčal. Nekega dne pa so opazili njegovi sosede, da položi vsak dan, ko pride k obedu, poleg krožnika zlatnik, ki ga pa odnese po obedu zopet seboj. Vprašali so ga, kaj naj to pomeni. Odgovoril je: »Zlatnik bom daroval za mestne reveže, če bodo

govorili oficirji enkrat o čem drugem kot o konjih, psih in ženskah.«

Tole se je pa dogodilo mnogo, mnogo pozneje. Polkovnik je hodil po pruski vojašnici ter inspiciral instruktorske ure. Nato je imel razgovor s četnimi poveljniki in dejal: »Gospodje! instruktorske ure mi ne ugajajo. Dolgočasne so. Vedno je govor samo o puškah in streljanju. Pri tem mora najboljši rekrut zaspati. Ure morajo postati bolj zanimive! Treba je izpremembe, zabave! Tu pa tam mora biti pa vmes tudi nekoliko splošne izobrazbe. Mogoče takole... mogoče takole... da, solnce, luna in zvezde!«

Dr. Michaelis, kander, ki je bil za mirovno resolucijo, kakor jo je on pojmoval, je bil v začetku svoje kariere še popolnoma neznan. Kot najmlajši član uradne študijske komisije je potoval z gospodi, ki so jih dičili visoki naslovi in ki so bili silno ponosni na svoje plemstvo, po Westfalskem. V Elberfeldu je ugotovil, da se je vpisal eden od članov komisije, nekdo prine X. X. v hotelsko knjigo kot dr. Michaelis, pri čemer je še predzno dostavil: »Saj niste hudi, dragi doktor, toda hočem ostati incognito.« Nič ne de, prav nič, je odgovoril takoj dr. Michaelis ter se vpisal v knjigo za tujce kot prine X. X. Tako ostaneva oba incognito.

Kudyard Kipling:

Knjiga o džungli.

Neki dan pa, ko je napol speč ležal v topli vodi neke v bližini otoka Juan Fernandez, ga je obšla slabost in lenoba po celem životu, prav kakor ljudi, kadar jim je pomlad v nogah; spomnil se je na lepo trdno obalo na Novostožni, sedem tisoč milj daleč, na igre, ki so se jih igrali s tevariši, na vonj morskega mahu, tulenje morskih psov in boje. Se tisto minuto je krenil na sever, plaval in plaval venomer, in spetoma je srečal cele množice tovarišev, ki so bili vsi namenjeni proti istemu kraju in so dejali: »Pozdravljen Kotik! Letos smo vsi holuščki! Plesali bomo ognjeni ples po obrežnih valovih in se igrali po sveži travi. Ampak kje si dobil tisti kožuh?«

Kotikov kožuh je bil sedaj skoraj popolnoma bel, pa dasi je bil prav ponosen nanj, je samo dejal: »Plavajte brzo. Vse kosti me že bole po kopnem!« In tako so dospeli vsi do obale, kjer so se bili rodili, in so slišali stare morske pse, svoje očete, kako so se bojevali v plazeči se megli.

Tisto noč je Kotik plesal z enoletnimi tovariši ognjeni ples. V poletnih nočeh je morje polno ognja vse od Novostožne do Lukanona; vsak morski pes pusti za seboj brazdo, podobno gorečemu olju, plameneč blisek, kadar poskoči, in valovi valovijo v velikih svetlikajočih se pramenih in vrtincih. Zatem so se podali v notranje

kraje na prostore za holuščke, kjer so se valjali po divji pšenici in si pripovedovali, kaj so bili delali na morju. Pegovarjali so se o Tišem oceanu kakor dečki o gozdu, kjer so nabirali orehe, in ako bi jih bil kdo razumel, bi šel in naredil tak zemljevid o tistem oceanu, kakoršnega še nikdo ni videl. Tri-, štiriletni holuščki so pridrevli nadnje vpajoč: »S pota, mladiči! Morje je globoko in vi še ne poznate vsega, kar je v njem. Samo počakajte, da pridete okoli predgorja Horn. Hej, ti, enoletnik, kje pa si dobil tisti beli kožuh?«

»Nisem ga dobil,« se je odrezal Kotik: »zrastel je.« V tistem hipu pa, ko je nameraval prevrniti govornika, sta izpa pešene sipine prišla dva črnolasa možaka, s ploskimi, rdečimi obrazi, in Kotik, ki dotlej še ni bil videl človeka, je zakašljal in povsobil glavo. Drugi holuščki so se hitro umaknili nekoliko korakov daleč, obstali in abotno zijali. Možaka ništa bila nihče drugi kot Kerik Booterin, glava lovcev na morske pse na tistem otoku, pa njegov sin Patalamon. Prišla sta iz majhne vasice, ne pol milje oddaljene od igrališča morskih psov, in sta odločevala, katere živali odženeta do klavnic (morske pse namreče ženejo kot ovce).

»Hej!« je vzkliknil Patalamon. »Poglej no! Bel morski pes je tamle!«

Kerik Booterin je skoraj prebledel pod pooljeno, okajeno kožo; bil je namreč alentčan in alentčani niso snažni ljudje. Nato je začel mrmraje moliti. »Ne dotakni se ga, Patalamon. Nikdar ni bilo belega morskoga psa na svetu, odkar — odkar sem prišel na svet.

Mogoče je duh starega Zaharova, ki je vtonil lani v velikem viharju. «

»Ne bom šel blizu,« je odvrnil Patalamon. »Nesrečo prinaša. Ali res misliš, da je stari Zaharov, ki je prišel nazaj? Dolžan sem mu še nekoliko galebovih jajec.«

»Nikar ga ne poglej!« je dejal Kerik. »Odženi tisto tropo štiriletnih. Delavci bi jih morali planes dvesto na kožo odreti, ampak je šele pričetek letošnjega letnega časa, še niso vajeni dela. Sto jih bo zadosti. Le hitro!«

Patalamon je zaropotal z dvema plečnima kostema morskoga psa pred čredo holuščkov, ki so se na mestu ustavili, puhali in pihali. Nato se jim je približal in čreda se je jela premikati, na kar jo je Kerik obrnil proti vasi; nobeden izmed njih ni skušal vrniti se k tovarišem. Sto in stotisočih morskih psov so gledali, kako sta jih možaka odgnala, oni so se pa vzlic temu igrali naprej. Kotik je bil edini, ki je vpraševal, kaj to pomeni, ali nihče od tovarišev mu ni mogel povedati drugega, kakor da ljudje vsako leto šest tednov ali dva meseca na tak način odganjajo morske pse.

»Za njimi pojdem,« je dejal in oči so mu skoraj skočile iz jamic, ko je hitel za čredo.

»Bel morski pes prihaja za nami!« je zavpil Patalamon. »To je prvič, da gre morski pes sem do klavnic.«

»Pa! Ne ozri se nazaj!« je odvrnil Kerik. »Res je duh Zaharova! Govoriti moram z duhovnikom o tem.« (Dalje prih.)

Srajce, promenadne, bele in barvaste, fason, pentlje, samoveznice, žepne robce, nogavice v raznih barvah za gospode in dame, naramnice, toaletne -- potrebščine, svilene trakove, čipke in vezeno. -- Nizke cene. — Velika izbira samo pri

JOSIP PETELINC-U LJUBLJANA
blizu Prešernovega spomenika ob vodi

„GROM“ CARINSKO POSREDNIŠKI IN SPEDI-
CIJSKI BUREAU
LJUBLJANA, Kolodvorska ulica 41.
Telefon int. št. 45-4.
Naslov brošurkam „GROM“.
PODRUŽNICE: Maribor, Jesenice, Rakek.
Obavljajo vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kul-
turnimi pogoji.
Kasopisni družbe spalnih voz S. O. N. za
ekspresne pošiljke.

Uprava „Narodnega Dnevnika“
prodaja
makulturni papir
kg Din 4.50.

Opr. št. 27.182/24 ad 12.

RAZGLAS.

Gospod minister socijalne politike v Beogradu je s svojim odlokom z dne 29. julija 1926 O broj 167/IV. znižal počeni s 1. avgustom 1926 prispevek za delavske zbornice, določen z odlokom z dne 12. avgusta 1924 S broj 49/IV., od 0.5% na 0.3% zavarovane mezde, ki služi za podlago pri odmeri prispevkov za bolniško zavarovanje.

Prispevek za delavske zbornice se predpisuje samo za one osebe, ki so uvrščene v VI. do všteti XVIII. mezdni razred.

Prispevek za delavske zbornice znaša v mezdnem razredu:

VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
0.10	0.12	0.14	0.17	0.21	0.25	0.30
XIII.	XIV.	XV.	XVI.	XVII.	XVIII.	
0.36	0.43	0.52	0.61	0.72	0.86	

Din na teden.
Prispevek za delavske zbornice je dolžan plačevati delodajalec, ki ga pa sme v celoti odtegniti od nameščenčevega zaslužka.

Ob priliki znižanja prispevkov za delavske zbornice je izdal Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu nove tablice prispevkov, ki si jih delodajalci morajo nabaviti pri podpisnem uradu po Din 1.— (en dinar) komad.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani, dne 26. avgusta 1926.

Ravnatelj: dr. Bohinjec s. r.

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 para, debelo tiskano
Din 1.—.

Proda se po ugodni ceni dalnogled »Trider«

tvrdke Zeiss, kateri poveča šestkrat. Naslov pove uprava lista.

Knjigovodja - korespondent

popolnoma samostojen delavec, bilancist, z znanjem slov., srbo-hrv., nemščine in italijanščine, strojepisja, 10-letno prakso išče primerno službo. Ponudbe na upravo lista pod »Nastop takoj«.

Stekleno

strelne opako imajo stalno v zalogi Združene opkarnе d. d. v Ljubljani.

MODROCE

iz najboljšega domačega in češkega platna, posteljne mreže, zložljive postelje, otomane, dekoracijske patent divane in tapetniške izdelke nudi najceneje

RUDOLF RADOVAN,
tapetnik
Ljubljana, Krekov trg 7.

KOKS-ČEBIN

Wolfova 1/II. - Telef. 56.

Potnike

dobro vpeljene sprejme vinska trgovina. Ponudbe in zahteve naj se pošlje na oglasni zavod Kopitar, Ljubljana, Čopova 21/III. pod »vinska trgovina«.

Oglašujte v „Narodnem Dnevniku“!

Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih tiskovin. Lastna knjigovoznica
TELEFON ŠT. 552

TISKARNA MERKUR

TRGOVSKO - INDUSTRIJSKA D. D.

LJUBLJANA, Simon Gregorčičeva ulica 13.

Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, statute, valbe, letake, lepake, posetnice i. t. d.

TELEFON ŠT. 552